

Sabina Pavlova

(Bulgaria, Sofia, Bulgarian Academy of Sciences)

Emil Basat. Translation – Faces and Masks. Portraits of Bulgarian Translators. Book Three. Sofia: Paradigma, 2019. ISBN 978-954-326-395-0

Abstract: Translation – Faces and Masks. Portrait of Bulgarian Translators is the third book of interviews by literary journalist and historian of translation Emil Basat. The collection of interviews paints a large-scale and diverse picture of translators and the temptations, anguish and joys they encounter in re-creating an original work, while striving to remain true to its spirit and to make it understandable to foreign readers. Vivid and captivating, the interviews reveal the essence of translation – “the hidden heart of the original”.

Сабина Павлова

(България, София, БАН)

Емил Басат. Преводът – лица и маски. Портрети на български преводачи. Книга трета. София: Парадигма, 2019. ISBN 978-954-326-395-0

Тази книга е от областта на постоянния интерес на автора Емил Басат (литературен журналист и историк на превода у нас) към историята на културата на българското общество, изразена чрез преводната литература. За това говори и посочването, че е „книга трета“.

Книгите „Преводът – лица и маски“ са интервюта анкети, които разкриват личността на преводача в широк творческо-биографичен план. Читателят като че лично влиза в диалог с преводачите. Всяко едно от интервютата обогатява духовния мир на четящия. Този резултат се постига от умението на автора на книгата да води интервюто, което е всъщност вид разговор, колкото непосредствен, толкова и целенасочен. Това се дължи както на рамковите въпроси, които авторът задава, така и на умението му да изслушва внимателно отговорите на „героите“ си. Въз основа на отговорите Емил Басат вмъква допълнителен въпрос, с който непряко извлича ценна информация за творческия процес на превода, за мотивацията при избор на произведение за превод, за емоционалната страна на преводаческото изкуство. Получава се жива картина за преводача, труда на преводача, за преводната литература у нас.

В книга трета са интервюирани 13 от утвърдените ни съвременни преводачи, подготвящи следващата генерация майстори на превода.

Те превеждат от различни езици – английски, немски, френски, руски, сръбски, хърватски, словенски, румънски, италиански, арабски, турски. Едни от тях са и поети и

писатели, но всички са обзети от стремежа да споделят със сънародниците си, прочетеното на чуждия език, онова, което ги е развълнувало в чуждата литература и култура. Именно това е в основата на посвещаването им, на всецялостното им отдаване на превеждането. Затова и Ем. Басат озаглавява интервютата с всеки един от преводачите с основна фраза за това какво е за него превода. Например:

Преводът е начин на живот, чувствам се полезна (Мая Ценова);

Крайната цел на превода е взаимното разбирателство (Аглика Маркова);

Обичай книгите и се постарай да ги обикнат още и още хора (Иван Тотоманов);

Най-важното нещо – да станеш повече човек (Аглика Василева);

Да откриеш онова, което е скрито „отвъд думите“ (Здравка Петрова).

Всъщност, ако от всяко интервю изведем мненията на преводачите за избор на подход при превода; за отношението изходен език – език на превода; за ролята на редактора и редакцията при превода; за особеностите при превод на различни жанрове – би се получило нещо като „правилник“ или „основни положения за следване при превеждане“. Всеки един от тези утвърдени преводачи, решавайки всяка особеност и предизвикателство в творческия процес превеждане, неволно съставя свой теоретичен модел на превод. Така че изказаните в интервютата мнения, споделения опит и възгледи за превеждането, освен че рисуват общата картина на превода, илюстрират естествената връзка между езикови знания, обща култура, непресъхващ интерес към детайла и осъзнат творческо-теоретичен подход към превода. В отговорите на въпросите на интервюиращия, преводачите споделят и своя практически опит за постигане на отличния резултат – как се постъпва съвсем конкретно в непредвидена ситуация при устен превод, при специализиран текст. Все неща, които някак се пропускат при прякото обучение по превод.

Въз основа на богатата културна, филологическа и пряка практическа информация, поднесена ясно и с лекота – за нашата широка културна общественост „Преводът – лица и маски“ се оформи като поредица, която по интелигентен начин дава представа за чуждата култура и отношения между хората, запознава ни с чуждото чрез непринудения разказ на преводача за моменти от собствения му живот, свързани с превеждането на една или друга книга, с установяването на много детайли от чуждата действителност, за да може тя да стане разбираема и близка на нашата и същевременно да остане вярна на оригинала.

Ето защо е необходимо книгата да стигне до широката ни културна общественост. Панорамната картина на нашия културен литературен живот ще се обогати и ако има възможност тази картина ще е съвсем пълна и истинска, ако се преиздадат и първите две книги (станали вече библиографска рядкост – в тях са представени 23 български майстори на превода – от преселилите се в по-добрия свят доайени на българските преводачи до следващото ги поколение).